

Oponentský posudok

na habilitačnú prácu PhDr. ThDr. Maroša Šipa, PhD.

DIMENZIE SPIRITUALITY V PALIATÍVNEJ STAROSTLIVOSTI

Przedłożona do recenzji monografia będąca rozprawą habilitacyjną autorstwa PhDr. ThDr. Maroša Šipa, PhD., koncentruje się na problematyce miejsca i roli duchowości w życiu starszego człowieka w jego ostatnim etapie życia, szczególnie w opiece paliatywnej. Pochylenie się nad tą problematyką zasługuje na uznanie, zwłaszcza w dobie starzejącej się populacji europejskiej. Demografowie wskazują na rok 2050, gdzie populacja osób 60+ w Europie przekroczy 50%. Żyjemy coraz dłużej, ale nie zawsze w dobrym zdrowiu. Z drugiej strony, w krajach wysoko rozwiniętych obserwuje się znaczący spadek urodzin, brak jest prostej zastępowalności pokoleniowej. Starzejąca się Europa domaga się rąk do pracy, do opieki nad osobami dożywającymi sędziwego wieku. Jednak nie zawsze przeżywanie swojej starości nosi znamiona szczęśliwości. Coraz więcej osób dotyka plaga chorób, które określa się mianem cywilizacyjnych. Dotyczy to zwłaszcza chorób nowotworowych.

Osoba chora, żyjąca ze świadomością zbliżającego się kresu ziemskiej wędrówki, poddawana jest różnym stanom emocjonalnym, z pośród których zwrócenie się w kierunku transcendencji czy pogłębienie swojej wiary wydaje się być znaczące. Tymczasem, sytuacja choroby, szczególnie nieuleczalnej koncentruje się przede wszystkim na wymiarze cielesnym. Tymczasem człowiek jako istota cielesno-duchowa, domaga się wrażliwości na ten drugi aspekt: wymiar duchowy. O wartości pracy habilitacyjnej PhDr. ThDr. Maroša Šipa, PhD. decyduje właśnie to duchowe spektrum, które stanowi o wartości człowieka jako osoby. Zwrócenie uwagi na wagę duchowości w życiu człowieka, a człowieka terminalnie chorego, niewątpliwie zasługuje na uznanie.

Struktura pracy habilitacyjnej jest zwięzła i logiczna. Składa się m.in. ze Wstępu, wykazu skrótów, zakończenia i wykazu bibliograficznego, szczególnie reprezentatywnego z zakresu duchowości osób pozostających w opiece paliatywnej.

Pierwszy rozdział dysertacji: *SPIRITUALITA V PALIATÍVNEJ STAROSTLIVOSTI* – podejmuje zagadnienie znaczenia życia duchowego człowieka w podeszłym wieku. Na równi z troską o jakość opieki medycznej osoby terminalnie chorej, należy zadbać o jego stan duchowy, kondycję psychiczną. Wiadomym jest, że zaspokojenie potrzeb psychicznych, a więc także duchowych w znaczący sposób przekłada się na akceptację swojego wieku, choroby, także tej nieuleczalnej. Autor podkreśla rolę i znaczenie posługi duszpasterskiej, bez względu na poziom religijności osób terminalnie chorych, szczególnie osób starszych. Skupił się nad zdefiniowaniem

ich potrzeb duchowych, jak również nakreślił obszary aktywności kapłanów- kapelanów placówek opieki hospicyjnej

Rozdział drugi *DÔSTOJNOSŤ ČLOVEKA V PALLATÍVNEJ STAROSTLIVOSTI* – podejmuje problematykę godności osoby ludzkiej u kresu życia człowieka. Wskazuje na determinanty szacunku dla ludzkiego ciała, zarówno za życia, jak i po śmierci. Podstaw takich postaw należy szukać w personalizmie chrześcijańskim, w odniesieniu do Boga i jego stworzenia, człowieka. Maroš Šip podkreśla ów społeczny, religijny wymiar szacunku dla osoby podkreślając jak duże znaczenie ma świadomość osoby u kresu życia, co stanie się z jej ciałem po śmierci.

Kolejny, a zrazem ostatni rozdział recenzowanej pracy pt. *POTREBA MULTIDISCIPLINARITY V ZÁVERE ŽIVOTA* – skupia się na podejściu interdyscyplinarnym do potrzeb człowieka dobiegającego kresu życia. Na szczególne podkreślenie zasługuje pochylenie się przez Maroša Šipa nad zagadnieniami psychiki i duchowości. Człowiek nigdy nie jest przygotowany na śmierć, zarówno własną, jak i kogoś bliskiego. Jednym ze sposobów wsparcia w kryzysie u kresu życia, Autor wskazuje poradnictwo psychologiczne, obejmujące zarówno samą osobę chorą, jak również jego najbliższych. Jednakże równie istotnym jest wymiar duchowy, dookreślający m.in. to, jak postrzega i na ile ważnym jest dla takiej osoby sam moment przejścia, jak i życia po śmierci. Oczywistym jest, że dla osoby wierzącej ta droga jest jasno określona, inaczej wygląda podejście do życia, a więc i śmierci osoby niewierzącej czy obojętnej religijnie. Jednakże i dla tych osób rozmowy w sytuacji doświadczenia choroby i śmierci są równie dojmujące, w skutek czego osoby te stają się poszukującymi odpowiedzi na podstawowe pytania egzystencjalne. Zarówno w jednym, jak i w drugim przypadku zaspokojenie potrzeb duchowych stanowi istotny element budowaniu stanu dobrostanu i poczucia bezpiecznego odejścia, zakończenia życia.

W Zakończeniu pracy, autor podkreśla konieczność budowania interdyscyplinarnej sieci wsparcia, m.in. opieki medycznej, pracowników socjalnych, psychologów, terapeutów, ale także osób najbliższych i duchownych. Dopiero tak zbudowany zespół wspomagający ma szansę, przynajmniej w części, zabezpieczyć potrzeby człowieka umierającego.

Na základe celkového hodnotenia predloženej habilitačnej práce: *Dimenzie spirituality v paliatívnej starostlivosti* PhDr. ThDr. Maroša Šipa, PhD., odporúčam prijať na obhajobu a po úspešnej obhajobe odporúčam udeliť akademický titul docent v odbore habilitačného konania a inauguračného konania: Pravoslávna teológia.

Dr hab. Małgorzata Duda, prof. UPJPII

Uniwersytet Papieski Janá Pawła II w Krakowie, Polska

Kraków, 14.10.2020 r.